

WYTYCZNE W ZAKRESIE ZAPEWNIAJĄCYM DOSTĘPNOŚĆ CYFROWĄ

Dokument powstał w celu zapewnienia dostępności cyfrowej Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. Opracowane wytyczne określają zalecane wymagania względem strony www, aplikacji mobilnych i programów informatycznych Uczelni, aby ich funkcjonalności były dostępne dla osób z niepełnosprawnościami.

PRAWO REGULUJĄCE DOSTĘPNOŚĆ CYFROWĄ podmiotów publicznych

1. Ustawa z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Ustawa mówi o obowiązku dostępności cyfrowej i obowiązku umieszczenia deklaracji dostępności. Opisuje także zasady monitorowania dostępności cyfrowej i zasady postępowania w przypadku braku tej dostępności.

2. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Ustawa mówi, że podmioty publiczne muszą zagwarantować swoją co najmniej minimalną dostępność, w trzech obszarach:

- architektonicznym – budynki powinny być wolne od barier i zapewniać możliwość poruszania się po nich między innymi osobom na wózku, osobom korzystającym z kul, lasek i innych pomocy ortopedycznych, osób starszych, a także osobom z wózkami dziecięcymi.
- cyfrowym – reguluje to ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Zgodnie z ustawą, treści prezentowane na nośnikach cyfrowych (a więc takich, jak strony internetowe) powinny być skonstruowane w taki sposób, aby pozwalały na możliwie najszybsze i najłatwiejsze zapoznanie się z udostępnionymi danymi osobom z niepełnosprawnościami (przede wszystkim niewidomym, niesłyszącym, słabowidzącym i posiadającym ograniczone zdolności motoryczne).
- informacyjno-komunikacyjnym – zapewnienie informacji o zadaniach danego podmiotu w postaci dostępnej dla osób głuchych, osób z niepełnosprawnością intelektualną i osób niewidomych. Dostępność w tym zakresie to także umożliwienie komunikacji z podmiotem w taki sposób, jaki jest dogodny dla osoby ze szczególnymi potrzebami np. poprzez SMS czy przy użyciu usługi tłumaczenia migowego online.

3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.

Przepisy unijne dotyczące dostępności cyfrowej dla osób z niepełnosprawnościami we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

4. Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych

Określa, co państwo musi zrobić, aby mieć pewność, że osoby z niepełnosprawnościami mają takie same prawa jak wszyscy inni obywatele. Artykuł 9 tej Konwencji zwraca uwagę na między innymi konieczność zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu.

PROJEKTOWANIE rozwiązań cyfrowych

W przypadku zamawiania koncepcji nowych rozwiązań cyfrowych (projekt IT) w przedmiocie zamówienia oraz w warunkach konkursowych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych należy zamieścić konieczność spełnienia wymogów określonych prawem regulującym dostępność cyfrową podmiotów publicznych. Wzorcowy zapis:

Wymagane jest zapewnienie funkcjonalności, kompatybilności, postrzegalności i zrozumiałości strony www/aplikacji mobilnej dla osób z niepełnosprawnościami wraz z możliwością korzystania przez osoby z ograniczeniami w zakresie percepcji wzrokowej lub/i słuchowej z podstawowych funkcji na równi ze wszystkimi, zgodnie z wytycznymi określonymi Ustawą z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (z późn. zm.).

Wykonawca składając ofertę powinien wypełnić „Wytyczne dla dostępności treści internetowych stosowane dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami” – załącznik numer 1, zaznaczając odpowiednio checkboxem czy oferowane rozwiązania spełniają określoną zasadę. W przypadku braku takiej możliwości, należy uzupełnić pole „Uwagi” uzasadniając, dlaczego nie jest to możliwe.

WDRAŻANIE rozwiązań cyfrowych

W przypadku zamawiania produktu (strona www/aplikacja mobilna) w przedmiocie zamówienia oraz w warunkach konkursowych zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych należy zamieścić konieczność spełnienia wymogów określonych prawem regulującym dostępność cyfrową podmiotów publicznych.

Wzorcowy zapis:

Wymagane jest zapewnienie funkcjonalności, kompatybilności, postrzegalności i zrozumiałości strony www/aplikacji mobilnej dla osób z niepełnosprawnościami wraz z możliwością korzystania przez osoby z ograniczeniami w zakresie percepcji wzrokowej lub/i słuchowej z podstawowych funkcji na równi ze wszystkimi, zgodnie z wytycznymi określonymi Ustawą z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (z późn. zm.).

Wykonawca składając ofertę powinien wypełnić „Wytyczne dla dostępności treści internetowych stosowane dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami” – załącznik numer 1, zaznaczając odpowiednio checkbox`em czy oferowane rozwiązania spełniają określoną zasadę. W przypadku braku takiej możliwości, należy uzupełnić pole „Uwagi” uzasadniając dlaczego nie jest to możliwe.

W umowie należy uwzględnić:

1. Oświadczenie wykonawcy o posiadaniu wiedzy i doświadczenia w zakresie standardów i wytycznych dostępności serwisów internetowych, o których mowa w ustawie z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (z późn. zm.).
2. Lista referencyjna: udokumentowana realizacja przynajmniej 10 serwisów www zgodnych z Ustawą wykonanych w ciągu 5 lat. Doświadczenie wykonawcy jest równoznaczne z doświadczeniem zatrudnionych pracowników (portfolio można poszerzać o projekty informatyków). Zalicza się zarówno strony dostosowane, jak i budowane od nowa.

Warto poprosić wykonawcę o:

1. Adresy zrealizowanych serwisów www zgodnych z WCAG 2.1.
2. Listę odbytych szkoleń z zakresu dostępności cyfrowej.

UTRZYMANIE rozwiązań cyfrowych

1. Tworzenie treści – redakcja dostępnych treści, dokumentów, multimediów.

Tworzone treści powinny być dostępne dla każdego odbiorcy i muszą spełniać standardy dostępności. Należy je tworzyć w taki sposób, żeby były obsługiwane przez oprogramowanie asystujące – programy czytające, powiększające. Należy dbać o zrozumiałość treści, wspierać się wiedzą fachową – korzystać z publikacji na temat dostępności, szkoleń – w tym zdalnych – lub pomocy specjalistów. Tworzone dokumenty – w tym te do pobrania ze strony – muszą być tworzone w dostępnej postaci – zgodnie z Ustawą z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Częsta praktyka zamieszczania skanów dokumentów jest niedopuszczalna – skan, czyli zdjęcie dokumentu w formacie graficznym (np. jpg), jest dla osób korzystających z oprogramowania czytającego całkowicie niedostępny. Takie treści należy publikować bądź to w formie czysto tekstowej, bądź w postaci pdf, który zawiera w sobie warstwę tekstową, którą odpowiednie oprogramowanie asystujące będzie w stanie przetworzyć. Materiały multimedialne zamieszczane w obszarze serwisu muszą być opatrzone w rozwiązania wspomagające dostępność – materiały wideo w napisy dla słabosłyszących i niesłyszących oraz audiodeskrypcję dla osób niewidomych oraz jeśli chcemy, aby były zrozumiałe dla osób głuchych od urodzenia, także tłumaczenia migowe w PJM (Polski Język Migowy).

Podstawowe zasady dostępności stron internetowych:

- podczas tworzenia dokumentów w edytorze tekstu należy przestrzegać odpowiednich zasad (według wytycznych dotyczących dostępności; min. dotyczących wyrównania, dzielenia wyrazów, stosowania czcionek bezszeryfowych, minimum 12 pkt, interlinii, akapitów itd.) gwarantujących właściwe odczytanie przez użytkowników korzystających z czytnika ekranu,
- elementy graficzne muszą mieć opis alternatywny lub możliwość ustawienia takiego tekstu przez redaktora,
- materiały audio-wideo powinny zawierać alternatywny dostęp do treści multimedialnych, czyli transkrypcje lub napisy, o ile jest to niezbędne dla zrozumienia materiału,
- strony powinny mieć możliwość stosowania nagłówków w prawidłowej hierarchii,
- architektura informacji powinna być logiczna, przejrzysta, spójna i przewidywalna,
- elementy nawigacyjne oraz komunikaty nie mogą polegać tylko na charakterystykach zmysłowych jak np.: kształt, lokalizacja wizualna, miejsce lub dźwięk,
- po wczytaniu strony www dźwięk nie może być automatycznie odtwarzany,
- kontrast treści w stosunku do tła musi wynosić co najmniej 4,5:1 – wszystkie informacje, elementy nawigacyjne i formularze muszą być widoczne,
- po powiększeniu rozmiaru czcionki do 200% nie może nastąpić utrata zawartości lub funkcjonalności serwisu,

- treści nie mogą być przedstawione za pomocą grafiki, jeśli ta sama prezentacja wizualna może być zaprezentowana przy użyciu tekstu,
- nawigacja w serwisie powinna być również możliwa przy użyciu tylko klawiatury (bez użycia myszki),
- fokus powinien być widoczny, a najlepiej wzmocniony i spełniać minimalne wymagania kontrastu,
- wszystkie strony serwisu muszą mieć unikalne tytuły,
- poza standardową nawigacją, muszą istnieć jeszcze inne sposoby odnalezienia informacji takie, jak np. mapa strony i wyszukiwarka,
- serwis powinien zawierać mechanizm pozwalający na ostrzeżenie o otwieraniu się wybranych przez użytkownika stron w nowym oknie,
- wszystkie pola formularzy muszą być opatrzone etykietami i muszą jednoznacznie informować o błędach lub sukcesie po ich wypełnieniu,
- jako zabezpieczenie formularzy nie może być zastosowane rozwiązanie CAPTCHA, bazujące tylko na charakterystykach zmysłowych jak wzrok czy słuch,
- utrzymana całkowita zgodność ze standardami HTML całego serwisu (zarówno szablonów, jak i kodu generowanego z edytora treści, w którym pracuje redaktor).

2. Bieżąca aktualizacja treści, środowiska serwerowego oraz kopie bezpieczeństwa

Nawet najlepiej przygotowany dostępny serwis może stać się niedostępny w dzień po jego premierze w sieci. Należy wdrożyć mechanizm automatycznego tworzenia kopii zapasowych na wypadek awarii sprzętowej lub innego incydentu np. włamania na stronę. Ponadto należy regularnie aktualizować środowisko serwerowe w celu zapewnienia maksymalnego poziomu bezpieczeństwa. Codzienna aktualizacja strony www wymaga rzetelności i bezwzględnego przestrzegania zasad przy tworzeniu m.in. tekstów, załączników oraz opisów zdjęć i linków. Rekomenduje się również kilkuetapową weryfikację zamieszczanych materiałów w celu zminimalizowania możliwości publikacji błędnego materiału lub materiału zawierającego błędy merytoryczne/stylistyczne lub inne.

3. Umiejętności

Redaktor serwisu, tak samo jak jego twórca, musi rozumieć, w jaki sposób osoby z różnymi dysfunkcjami korzystają z Internetu. W tym celu warto, by zapoznał się z literaturą oraz przeszedł szkolenie, które może przeprowadzić wykonawca lub niezależne podmioty. Podczas szkolenia redaktorzy dowiadują się, przy użyciu jakich narzędzi i technologii użytkownicy narażeni na wykluczenie cyfrowe korzystają z Internetu, co oznacza dostępność www dla osób z niepełnosprawnością: fizyczną, sensoryczną (niewidomych, słabowidzących, głuchych, słabosłyszących, głuchoniewidomych), intelektualną, a także dla osób starszych, czy też korzystających z urządzeń mobilnych lub starszego oprogramowania. Omawiane są główne zasady WCAG 2.1. Redaktorzy w praktyce uczą się opracowywać dostępne treści i multimedia. Podczas szkoleń

poruszane są m.in. takie zagadnienia: formatowanie, nagłówki i listy, odnośniki, odpowiedniki tekstowe dla elementów graficznych, formularze, kontrast, dokumenty do pobrania (DOC, PDF). Szkolenie odbywa się w oparciu o demo prostego systemu zarządzania treścią – CMS, w którym zaimplementowane są najpopularniejsze edytory tekstowe bądź w oparciu o CMS klienta.

DEKLARACJA DOSTĘPNOŚCI

Posiadane rozwiązania cyfrowe powinny zawierać tzw. **deklarację dostępności**. Jest to opis dostępności podmiotu publicznego dla osób z niepełnosprawnościami. Informuje te osoby o rozwiązaniach, ale też problemach, jakie spotykają na stronie internetowej, w aplikacji mobilnej i budynkach danego podmiotu publicznego. Taka deklaracja musi znaleźć się na każdej stronie internetowej i w każdej aplikacji mobilnej, która należy do podmiotu publicznego.

1. Rodzaje treści w deklaracji dostępności

Zawartość deklaracji dostępności jest dokładnie określona i wspólna w całej Unii Europejskiej. W deklaracji są 3 rodzaje treści:

- takie, które należy użyć **co do słowa zgodnie z wzorem**, uzupełniając tylko np. nazwą podmiotu publicznego,
- takie, które należy opisać **własnymi słowami, ale uwzględniając w tym opisie konkretne wymagane elementy**,
- inne **nieobowiązkowe treści**, przydatne dla osób z niepełnosprawnościami, korzystających z informacji i usług danego podmiotu publicznego.

2. Tytuł deklaracji i informacje wstępne

Deklarację należy zacząć od tytułu „Deklaracja dostępności”. Jest to obowiązkowy format tego tytułu. Po tytule należy umieścić zobowiązanie do przestrzegania dostępności i informację jakiej strony dotyczy deklaracja. Mają one obowiązkowy format. Należy uzupełnić go jedynie o nazwę podmiotu publicznego i nazwę strony internetowej, której dotyczy deklaracja. Nazwa strony powinna być linkiem prowadzącym do tej strony.

Wzór:

[Nazwa podmiotu publicznego] zobowiązuje się zapewnić dostępność swojej strony internetowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji

mobilnych podmiotów publicznych. Deklaracja dostępności dotyczy strony internetowej [nazwa strony internetowej].

Należy podać także datę pierwszej publikacji strony internetowej (której dotyczy deklaracja) i datę ostatniej istotnej aktualizacji strony (która mogła wpłynąć na dostępność). Daty zapisz w formacie rrrr-mm-dd (np. 2020-03-20). Obie te daty są konieczne.

3. Informacje o dostępności cyfrowej

Należy napisać na ile strona internetowa jest zgodna z ustawą o dostępności cyfrowej. Istnieją trzy możliwości w obowiązkowym formacie:

Strona internetowa jest zgodna z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych – jeśli strona spełnia wszystkie wymagania opisane w załączniku 1. do ustawy z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Strona internetowa jest częściowo zgodna z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych z powodu niezgodności lub wyłączeń wymienionych poniżej – jeśli strona spełnia większość wymagań opisanych w załączniku 1. do ustawy z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Strona internetowa jest niezgodna z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Niezgodność (niezgodności) lub wyłączenia wymieniono poniżej – jeśli strona nie spełnia większości wymagań opisanych w załączniku 1. do ustawy z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

Jeśli strona jest częściowo zgodna lub niezgodna z ustawą o dostępności cyfrowej należy koniecznie opisać, czego dokładnie dotyczą problemy w sposób możliwie prosty i zrozumiały. Jeśli jest alternatywny sposób radzenia sobie z problemami lub można określić, kiedy te problemy będą rozwiązane, należy napisać o tym.

Jeśli niedostępność wynika z wyłączeń dopuszczanych przez art 3 ust. 2 ustawy, należy również napisać o tym. Do problemów, których usunięcie wiązałoby się z nadmiernymi obciążeniami, należy dodać

koniecznie link do analizy to potwierdzającej, zatwierdzonej przez kierownika jednostki/podmiotu. Ustawa dokładnie precyzuje, co powinna uwzględniać taka analiza.

Po opisie problemów koniecznie należy podać datę sporządzenia deklaracji. Datę trzeba zapisać w formacie rrrr-mm-dd np. 2020-04-20. Należy zaznaczyć na jakiej podstawie oceniono dostępność cyfrową strony internetowej. Treść tej oceny ma obowiązkowy format, należy wybrać jeden z pasujących:

- Deklarację sporządzono na podstawie samooceny przeprowadzonej przez podmiot publiczny,
- Deklarację sporządzono na podstawie badania przeprowadzonego przez podmiot zewnętrzny [nazwa podmiotu zewnętrznego].

W przypadku wyboru opcji związanej z zewnętrznym podmiotem badawczym (np. specjalista, firma zewnętrzna) trzeba podać jego nazwę. Należy także, pod tą informacją, umieścić link do raportu z badania dostępności strony internetowej, który jest podstawą tej deklaracji.

Raz do roku (do 31 marca) należy sporządzić przegląd deklaracji dostępności, czyli sprawdzić jej aktualność.

Po takim pierwszym przeglądzie powinno się dodać w deklaracji datę ostatniego przeglądu. Należy zrobić to nawet wtedy, gdy żadne informacje w deklaracji nie uległy zmianie. Datę tę trzeba aktualizować co roku, przy kolejnych przeglądach. Datę ostatniego przeglądu deklaracji należy zapisać w formacie rrrr-mm-dd (np. 2020-04-20).

Informacja o skrótach klawiaturowych musi być koniecznie umieszczona w deklaracji o dostępności. Jeżeli na stronie internetowej użyte są jakieś specjalne skróty klawiaturowe, to należy je opisać (np. do wyszukiwarki można się przenieść za pomocą skrótu '/'). Jeżeli takich nie ma, należy zaznaczyć, że używane są standardowe skróty.

4. Informacja o sposobie kontaktowania się i procedurze rozpatrywania skarg

W kolejnej sekcji należy opisać w jaki sposób użytkownik może skontaktować z podmiotem publicznym, którego dotyczy deklaracja, w sprawach związanych z dostępnością cyfrową strony internetowej. Jako tytułu tej sekcji trzeba użyć „**Informacje zwrotne i dane kontaktowe**” - jest to obowiązkowy format.

Koniecznie należy opisać z kim konkretnie i w jaki sposób można się skontaktować w tej sprawie, podając różne możliwości kontaktu np. telefon i e-mail. Kontakty mogą dotyczyć dwóch tematów: zgłoszenia

niedostępności strony internetowej lub udostępnienia konkretnych jej treści w alternatywny sposób, wygodny dla użytkownika, w związku z jego niepełnosprawnością. Koniecznie należy zaznaczyć jakie dane powinien podać użytkownik, żeby jego zgłoszenie mogło być rozpatrzone. Zakres danych do zgłoszenia określony jest w ustawie z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

W dalszej części tej sekcji należy obowiązkowo opisać, jak wygląda procedura rozpatrywania zgłoszeń. Ustawa mówi jakie są maksymalne terminy na reakcję, czyli udostępnienie strony internetowej lub przesłanie treści dostępnych w alternatywny sposób (bez zbędnej zwłoki - do 7 dni, w ciągu maksymalnie 2 miesięcy od zgłoszenia). Należy wyjaśnić, że jeśli nie będzie możliwa poprawa zgłoszonych błędów, to użytkownik dostanie informację w inny sposób - otrzyma dostęp do strony lub wskazanych w niej treści.

Na koniec koniecznie należy zaznaczyć, gdzie i w jaki sposób może się odwołać lub złożyć skargę osoba, która uzna, że udzielone jej wsparcie było niewystarczające. W tej części koniecznie należy umieścić też link do strony internetowej Rzecznika Praw Obywatelskich. Odpowiada on za ostateczne rozpatrywanie tego typu skarg.

5. Informacja o dostępności budynków

W kolejnej sekcji należy opisać, jak wygląda dostępność architektoniczna siedziby podmiotu publicznego, którego dotyczy ta deklaracja. Jako tytułu tej sekcji należy użyć „Dostępność architektoniczna” - jest to obowiązkowy format. Należy podać nazwę, adres podmiotu publicznego, a poniżej opisać koniecznie kluczowe elementy dostępności architektonicznej konkretnego budynku:

- opis dostępności wejścia do budynku i przechodzenia przez obszary kontroli,
- opis dostępności korytarzy, schodów, wind, toalet,
- opis dostosowań, np. pochylni, platform, informacji głosowych, pętli indukcyjnych,
- informacje o oznakowaniu dla osób z niepełnosprawnościami w tym osób komunikujących się w sposób poza werbalny (odpowiednia wysokość, symbolika),
- informacje o miejscu i sposobie korzystania z miejsc parkingowych wyznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami,
- informacja o prawie wstępu z psem asystującym i ewentualnych uzasadnionych ograniczeniach,
- informacja o możliwości korzystania z tłumacza migowego.

Przykładowa treść:

Cały budynek posiada szereg rozwiązań umożliwiających dostępność osobom z niepełnosprawnościami:

- szerokie korytarze (odpowiednie dla osób przemieszczających się na wózkach),
- bariery, uchwyty, poręcze,
- włączniki i klamki na odpowiedniej wysokości,
- poszerzona wejścia do pomieszczeń (odpowiednie dla osób przemieszczających się na wózkach),
- brak progów,
- podłoga pokryta antypoślizgową wykładziną,
- mobilne podnośniki do przenoszenia i przewożenia osób z niepełnosprawnością ruchową,
- możliwość wejścia z psem asystującym – tak,
- możliwość korzystania z tłumacza migowego – tak.

Koniecznym jest również podać informacje o możliwości skorzystania z tłumacza języka migowego na miejscu lub online. Jeżeli nie ma takiej możliwości, także trzeba o tym poinformować. Obowiązkowo należy opisać dostępność budynku siedziby podmiotu, ale rozważyć można także, czy nie ma innych budynków, które również warto opisać, bo np. jest w nim Dział Obsługi Studenta. Dobrą praktyką jest również dodanie fotografii budynku bądź filmu z tłumaczem języka migowego wyjaśniającym jak wygląda dostępność budynku oraz przygotowanie tej samej informacji w tzw. tekście łatwym do czytania i rozumienia (dedykowanym dla osób z niepełnosprawnością intelektualną).

6. Informacja o dostępności aplikacji

Należy dodać tę sekcję z tytułem „**Aplikacje mobilne**” - jest to obowiązkowy format. Pod tytułem należy wymienić koniecznie aplikacje wraz z linkami do ich pobrania, np. w sklepie z aplikacjami lub na innej stronie internetowej. Jak i we wcześniejszych ustępach zapisano – w przypadku częściowej lub całkowitej niezgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, należy wymienić, które elementy sprawiają problem.

Piśmiennictwo

1. Ustawa z 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.
2. Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.
3. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego.
4. Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.
5. Grupa ds. dostępności zasobów internetowych SPRUC, *Mapa dostępności - proces tworzenia dostępnego serwisu internetowego zgodnego z WCAG 2.0 na poziomie AA**, Warszawa 2015.
6. Wydział Dostępności Cyfrowej Centrum GovTech Polska, Lista kontrolna do samodzielnego badania dostępności cyfrowej strony internetowej i jej zgodności z ustawą z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, Warszawa 2021.
7. Poradnik: „Jak wdrażać Ustawę o zapewnianiu dostępności?” - część IV Dostępność cyfrowa.
8. <http://www.spdn.pl/pl/page/105/deklaracja-dostepnosci.html>

Załącznik numer 1 – Wytyczne dla dostępności treści internetowych stosowane dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

1. Zasada POSTRZEGALNOŚCI

1.1. Alternatywa w postaci tekstu

- 1.1.1. Treść nietekstowa

Uwagi:

1.2. Dostępność mediów zmiennych w czasie

- 1.2.1. Tylko audio oraz tylko wideo (nagranie)
 1.2.2. Napisy rozszerzone (nagranie)
 1.2.3. Audiodeskrypcja lub alternatywa dla mediów (nagranie)
 1.2.4. Audiodeskrypcja (nagranie)

Uwagi:

1.3. Możliwość adaptacji – Odpowiednia (zrozumiała) prezentacja zawartości

- 1.3.1. Informacje i relacje
 1.3.2. Zrozumiała kolejność
 1.3.3. Właściwości zmysłowe
 1.3.4. Orientacja – wyświetlanie treści w układzie poziomym, jak i pionowym
 1.3.5. Określenie prawidłowej wartości

Uwagi:

1.4. Możliwość rozróżnienia – Ułatwienie percepcji treści

- 1.4.1. Użycie koloru
 1.4.2. Kontrola odtwarzania dźwięku
 1.4.3. Kontrast (minimalny)
 1.4.4. Zmiana rozmiaru tekstu
 1.4.5. Tekst w postaci grafiki

- 1.4.6. Zawijanie tekstu
- 1.4.7. Kontrast dla treści niebędących tekstem
- 1.4.8. Odstępy w tekście
- 1.4.9. Treści spod kursora lub fokusa

Uwagi:

2. Zasada FUNKCJONALNOŚCI

2.1. Dostępność z klawiatury

- 2.1.1. Klawiatura
- 2.1.2. Brak pułapki na klawiaturę
- 2.1.3. Jednoliterowe skróty klawiszowe

Uwagi:

2.2. Wystarczająca ilość czasu

- 2.2.1. Możliwość dostosowania czasu
- 2.2.2. Wstrzymanie (pauza), zatrzymanie, ukrywanie

Uwagi:

2.3. Ataki padaczki – Migotanie

- 2.3.1. Trzy błyski lub wartości poniżej progu

Uwagi:

2.4. Możliwość nawigacji

- 2.4.1. Możliwość pominięcia bloków
- 2.4.2. Tytuły stron
- 2.4.3. Kolejność fokusu
- 2.4.4. Cel linku (w kontekście)
- 2.4.5. Wiele sposobów na zlokalizowanie strony

- 2.4.6. Nagłówki i etykiety
- 2.4.7. Widoczny fokus

Uwagi:

2.5. Sposoby wprowadzania danych

- 2.5.1. Gesty punktowe
- 2.5.2. Anulowanie kliknięcia
- 2.5.3. Etykieta w nazwie
- 2.5.4. Aktywowanie ruchem

Uwagi:

3. Zasada ZROZUMIAŁOŚCI

3.1. Możliwość odczytania

- 3.1.1. Język strony
- 3.1.2. Język części

Uwagi:

3.2. Przewidywalność

- 3.2.1. Po oznaczeniu fokusem
- 3.2.2. Podczas wprowadzania danych
- 3.2.3. Konsekwentna nawigacja
- 3.2.4. Konsekwentna identyfikacja

Uwagi:

3.3. Pomoc przy wprowadzaniu informacji

- 3.3.1. Identyfikacja błędu
- 3.3.2. Etykiety lub instrukcje
- 3.3.3. Sugestie korekty błędów

- 3.3.4. Zapobieganie błędom (kontekst prawny, finansowy, związany z podawaniem danych)

Uwagi:

4. Zasada KOMPATYBILNOŚCI

4.1. Kompatybilność

- 4.1.1. Parsowanie
 4.1.2. Nazwa, rola, wartość
 4.1.3. Komunikaty o stanie

Uwagi:

Opracowane przez

Data i podpis

Załącznik numer 2 – Sposób badania wytycznych dla dostępności treści internetowych stosowanych dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Sposób badania wytycznych został opracowany w formule przykładowych pytań, na które należy odpowiedzieć. Do pytań dołączony jest znacznik (wykorzystujący symbol „☺”) określający jaki poziom oceny dostępności cyfrowej można uzyskać pozytywnie odpowiadając na dane pytanie. Poziom oceny określono odpowiednio:

- poziom podstawowy – poziom ☺,
- poziom średni – poziom ☺☺,
- poziom zaawansowany – poziom ☺☺☺.

Do każdego z pytań został dołączony opis działań, które należy wykonać starając się odpowiedzieć na pytanie. Każde z pytań przyporządkowane jest do określonej wytycznej. Pytania mają charakter wspierający wypełnienie załącznika numer 1 - Wytyczne dla dostępności treści internetowych stosowane dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, i są pytaniami przykładowymi.

Lp.	Pytanie	Jak zbadać
Zasada POSTRZEGALNOŚCI		
1.1.1.	Czy złożony element graficzny ma poszerzony opis? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są złożone elementy graficzne (np. skomplikowane infografiki, wykresy, mapy itp.). 2. Sprawdź, czy takie elementy mają dodatkowy opis, który umożliwi dokładne zrozumienie ich zawartości np. przez osoby niewidome. Opis ten może być umieszczony obok elementu graficznego lub w formie linku prowadzącego do miejsca, gdzie można go przeczytać.
	Czy elementy filmowe, animowane i dźwiękowe przekazujące informacje mają opis tekstowy wyjaśniający, co przedstawiają lub czego dotyczą? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy filmowe, animowane lub dźwiękowe, które przekazują informacje. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy taki element ma tytuł opisujący zawartość (Kryterium 1.1.1) oraz transkrypcję, czyli tekstowy opis całej treści tego elementu (kryterium 1.2.3). 3. Sprawdź, czy transkrypcja dokładnie opisuje zawartość filmów i animacji dla osób

		niewidomych (nie tylko wypowiedziane słowa, ale też opis widocznych obrazów). 4. Sprawdź, czy transkrypcja zawiera dokładnie całą treść (co do słowa) prezentowaną w formie dźwięku.
Czy znaczące informacje generowane poprzez arkusze stylów mają dostępną alternatywę? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy w arkuszu stylów, we właściwości „content” są przekazywane znaczące informacje. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy te informacje są dostępne również w inny sposób.
Czy element przekazujący informacje ma poprawnie sformułowany atrybut <alt>? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie jest element graficzny , który obrazem przekazuje informacje (a nie jest wyłącznie dekoracyjny). 2. Sprawdź, czy każdy taki element ma atrybut <alt> z odpowiednią treścią opisującą jego wygląd lub funkcję (w przypadku linków graficznych). 3. Sprawdź, czy na stronie jest tekst w formie grafiki . Jeśli tak, sprawdź, czy jego opis alternatywny ma dokładnie tę samą treść co ten graficzny tekst.
Czy dekoracyjny element ma pusty atrybut <alt>? poziom 😊😊		Sprawdź, czy każdy wyłącznie dekoracyjny element graficzny ma pusty atrybut <alt> (alt="").
Czy zabezpieczenie CAPTCHA jest dostępne cyfrowo? (pytanie kluczowe) poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na badanych stronach jest zabezpieczenie CAPTCHA. 2. Jeśli tak, sprawdź czy: a. ma formę tekstową (np. proste zadanie matematyczne), b. oprócz zadania w formie graficznej ma alternatywę np. tekstową lub dźwiękową, która umożliwi obsłużenie go samodzielnie przez każdego użytkownika.
Czy wszystkie pola formularzy są poprawnie, jednoznacznie zidentyfikowane? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy każde pole formularza ma unikalne na stronie <id>. 2. Sprawdź, czy każde pole formularza ma opis swojego przeznaczenia w atrybucie <title> lub etykiecie <label>. 3. Sprawdź, czy atrybut <title> lub etykieta <label> są odpowiednio połączone z polem w kodzie HTML.
Czy na stronie są symbole typu ASCII-Art bez alternatywy tekstowej? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie są symbole ASCII-Art. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy mają prawidłową alternatywę tekstową.
Czy dokumenty do pobrania są dostępne cyfrowo? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie są dokumenty do pobrania.

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Jeśli tak, pobierz i przejrzyj te dokumenty pod kątem dostępności cyfrowej. 3. W pierwszej kolejności sprawdź, czy dokumenty nie mają formy skanów (bez rozpoznania czcionek). 4. W dokładnym przeglądzie mogą Ci pomóc narzędzia automatyczne np.: <ol style="list-style-type: none"> a. w programach pakietu MS Office (od wersji 2010) – Inspektor dostępności, b. w programie Adobe Acrobat – narzędzie „Pełne sprawdzenie dostępności”, c. program PDF Accessibility Checker, do testowania plików w formacie PDF. 5. Jeśli pliki nie są dostępne cyfrowo, sprawdź, czy na stronie, z której można je pobrać, jest dla nich dostępna cyfrowo alternatywa (np. treść dokumentu jest w artykule, pod którym jest plik do pobrania tego dokumentu).
	<p>Czy każdy element graficzny ma przypisaną poprawnie alternatywę tekstową? poziom 😊😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy (niebędące częścią innych elementów), które niosą ważne informacje, a nie są elementem multimedialnym ani CAPTCHA: <ul style="list-style-type: none"> – aplet, – object, – embed, – kod javascript generujący którykolwiek z powyższych elementów. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy z nich ma odpowiedni, poprawnie sformułowany opis – w atrybut <alt>, <noembed> lub inny jednoznaczny i dostępny opis zawartości. Sprawdź, czy taki opis znajduje się bezpośrednio obok elementu, którego dotyczy.
	<p>Czy gdy skrypt zmienia zawartość nietekstową na stronie, zmienia również dla niej alternatywę? poziom 😊😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy są na stronie skrypty, które zmieniają zawartość nietekstową strony. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy skrypt zmienia także alternatywę tekstową dla tej zawartości (jeśli jest to niezbędne).
<p>1.2.2.</p>	<p>Czy film lub animacja zawierające ścieżkę dźwiękową mają napisy dla osób niesłyszących? poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest film lub animacja ze ścieżką dźwiękową. 2. Sprawdź, czy te materiały nie powtarzają wyłącznie treści prezentowanych w tekście obok. 3. Jeśli nie, sprawdź, czy do każdego takiego filmu lub animacji dodane są napisy dla osób

		<p>nieśłyszących. Takie napisy oprócz treści wypowiedzianych przez lektora i/lub bohaterów muszą mieć również informacje o innych dźwiękach ważnych dla zrozumienia treści.</p>
1.2.3.	<p>Czy elementy filmowe, animowane i dźwiękowe przekazujące informacje mają opis tekstowy wyjaśniający co przedstawiają lub czego dotyczą? poziom ☺</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy filmowe, animowane lub dźwiękowe, które przekazują informacje. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy taki element ma tytuł opisujący zawartość (Kryterium 1.1.1) oraz transkrypcję, czyli tekstowy opis całej treści tego elementu (kryterium 1.2.3). 3. Sprawdź, czy transkrypcja dokładnie opisuje zawartość filmów i animacji dla osób niewidomych (nie tylko wypowiedzane słowa, ale też opis widocznych obrazów). 4. Sprawdź, czy transkrypcja zawiera dokładnie całą treść (co do słowa) prezentowaną w formie dźwięku.
1.2.4.	<p>Czy filmy i animacje mają audiodeskrypcję? poziom ☺</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są filmy, animacje czy inne multimedia, które przekazują ważne informacje obrazem (np. w filmach promocyjnych czy będących relacjami z jakiś wydarzeń obraz jest często ważniejszy niż ścieżka lektora). 2. Sprawdź, czy w tekście obok takiego elementu, nie ma dokładnego opisu ważnych informacji przekazywanych obrazem. 3. Jeśli nie ma takiego opisu tekstowego, sprawdź, czy do elementu jest dodana audiodeskrypcja (dodatkowa ścieżka dźwiękowa z lektorem, który opowiada poszczególne sceny). Sprawdź, czy dokładanie opisuje ona poszczególne sceny/widoki.
1.3.1.	<p>Czy na stronie jest informacja przekazywana jedynie za pomocą koloru? poziom ☺</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest informacja przekazywana kolorem np. kolorowy wykres, podświetlenie na czerwono ramek w formularzu, który jest błędnie wypełniony. 2. Sprawdź, czy obok takiej informacji jest także informacja tekstowa, która umożliwi jej zrozumienie np. osobom z zaburzeniami widzenia barw.
	<p>Czy nagłówki są zdefiniowane w kodzie strony, w odpowiedniej kolejności? poziom ☺☺</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nagłówki mają logicznie oddawać strukturę dokumentu. Muszą być ułożone w kolejności od najwyższego (h1) do najniższego, bez

		<p>żadnych „dziur” w układzie logicznym (po nagłówku <h1> musi być <h2>, a nie <h4>).</p> <ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie nie ma treści, które tylko wizualnie są nagłówkami, a w kodzie nie mają znacznika <h...> na odpowiednim poziomie. Sprawdź, czy na stronie są elementy oznaczone niepotrzebnie w kodzie jako nagłówki. Sprawdź, czy zachowana jest logiczna kolejność i ciągłość struktury nagłówkowej na stronie.
	Czy listy elementów są zdefiniowane w kodzie strony? poziom 😊😊	Sprawdź, czy wszystkie bloki tekstu wyglądające jak listy elementów zdefiniowane są jako takie w kodzie HTML.
	Czy tabele prezentujące dane mają poprawnie zdefiniowane nagłówki połączone z danymi? poziom 😊😊	<p>Sprawdź, czy w każdej tabeli prezentującej dane:</p> <ul style="list-style-type: none"> wszystkie nagłówki (kolumn lub linii) zdefiniowane są w znacznikach <th> i mają niepowtarzalne <id>, odpowiadające nagłówkom komórki tabel są połączone z nimi za pomocą atrybutu <headers> lub <scope>.
	Czy tabela prezentująca dane ma tytuł i opis? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy tabela prezentująca dane ma poprawny tytuł - <caption>. Sprawdź, czy złożona tabela ma oprócz tego opis - <summary>.
	Czy jest tabela prezentująca dane, stworzona w inny sposób niż znacznikami tabel? poziom 😊😊	Sprawdź, czy żadna tabela prezentująca dane nie jest stworzona „ręcznie” (np. liniami, czy znakami w edytorze tekstu), a nie za pomocą znaczników tabeli.
	Czy tabela będąca szkieletem strony ma jasno określoną rolę? poziom 😊😊	Sprawdź, czy tabela będąca szkieletem strony (tzw. tabela layoutowa) ma zdefiniowaną rolę - role = „presentation”.
	Czy w tabeli będącej szkieletem strony są znaczniki tabeli prezentującej dane? poziom 😊😊	<p>Sprawdź, czy w tabeli będącej szkieletem strony są elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> <th>, <caption>, <thead>, <tfoot>, <colgroup>, <scope>, <headers>, <axis>, <summary>.
	Czy struktura list definicji jest poprawna? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy w kodzie strony są stosowane listy definicji <dl>.

		2. Sprawdź, czy wszystkich listach definicji element <dd> jest poprzedzony elementem <dt>.
Czy znaczące informacje generowane poprzez arkusze stylów mają dostępną alternatywę? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy w arkuszu stylów, we właściwości „content” są przekazywane znaczące informacje. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy te informacje są dostępne również w inny sposób.
Czy elementy HTML służące do uruchomienia akcji są poprawnie użyte? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie jest element, który po kliknięciu myszką lub przejęciu fokusu powoduje uruchomienie akcji (np. wyświetlenie informacji, zatwierdzenie formularza, przejście do innej strony, otwarcie nowego okna, generowanie treści itp.). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy jest to jeden z elementów z listy: <ul style="list-style-type: none"> - <a>, - <area>, - <button> lub <input type button>, - <submit>, - <reset>, - <file>, - <image>, - <password>, - <radio>, - <checkbox>, - <select>. 3. Jeśli nie, sprawdź, czy jest inna możliwość uruchomienia akcji za pomocą jednego z elementów z listy.
Czy cytaty są poprawnie określone w kodzie HTML? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie są cytaty, 2. Jeśli tak, sprawdź, czy w kodzie HTML cytat jest zawsze w znaczniku <q> lub <blockquote>
Czy wszystkie pola formularzy są poprawnie, jednoznacznie zidentyfikowane? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy każde pole formularza ma unikalne na stronie <id>. 2. Sprawdź, czy każde pole formularza ma opis swojego przeznaczenia w atrybucie <title> lub etykietcie <label>. 3. Sprawdź, czy atrybut <title> lub etykieta <label> są odpowiednio połączone z polem w kodzie HTML.
Czy pola o podobnym znaczeniu są grupowane w formularzu za pomocą znaczników <fieldset> lub <optgroup>? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy w formularzu są pola o podobnej funkcji lub niosące informacje o podobnym charakterze (np. odpowiedzi w polach typu radio).

		2. Jeśli tak, sprawdź, czy są zgrupowane w znaczniku <fieldset> lub <optgroup> (w przypadku elementów <option>).
Czy do pól zgrupowanych przez <fieldset> dodany jest także opis grupy w znaczniku <legend>? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie są pola zgrupowane przez znacznik <fieldset>. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy do każdej takiej grupy dodany jest także znacznik <legend> wyjaśniający jej zawartość.
Czy do pól zgrupowanych przez <optgroup> dodany jest także opis grupy w znaczniku <label>? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy na stronie są pola zgrupowane przez znacznik <optgroup>. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy do każdej takiej grupy dodany jest także znacznik <label> wyjaśniający jej zawartość.
Czy w kodzie strony są elementy HTML służące prezentacji? poziom 😊😊		Sprawdź, czy w kodzie HTML strony nie ma znaczników: – <basefont>, – <blink>, – <center>, – , – <marquee>, – <s>, – <strike>, – <tt>, – <u>, – <align>, – <alink>, – <background>, – <basefont>, – <bgcolor>, – <border>, – <color>, – <link>, – <text>, – <vlink>.
Czy elementy HTML nie są używane tylko do wprowadzenia zmiany wizualnej? poziom 😊😊		1. Sprawdź, czy znaczniki HTML są używane zgodnie z ich przeznaczeniem, a nie jedynie w celu zmiany wizualnej elementów na stronie (np. ramka <fieldset> lub nagłówek np. <h2> błędnie użyte do wizualnego wyróżnienia cytatu). 2. Sprawdź poprawne użycie (zgodne z semantyką kodu) wszystkich znaczników, które mogą zmieniać wygląd prezentowanych informacji.

	<p>Czy dokumenty do pobrania są dostępne cyfrowo? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są dokumenty do pobrania. 2. Jeśli tak, pobierz i przejrzyj te dokumenty pod kątem dostępności cyfrowej. 3. W pierwszej kolejności sprawdź, czy dokumenty nie mają formy skanów (bez rozpoznania czcionek). 4. W dokładnym przeglądzie pomocne są narzędzia automatyczne np.: <ol style="list-style-type: none"> a. w programach pakietu MS Office (od wersji 2010) – Inspektor dostępności, b. w programie Adobe Acrobat – narzędzie „Pełne sprawdzenie dostępności”, c. program PDF Accessibility Checker do testowania plików w formacie PDF. 5. Jeśli pliki nie są dostępne cyfrowo, sprawdź, czy na stronie, z której można je pobrać, jest dla nich dostępna cyfrowo alternatywa (np. treść dokumentu jest w artykule, pod którym jest plik do pobrania tego dokumentu).
1.3.2.	<p>Czy jest tabela prezentująca dane, stworzona w inny sposób niż znacznikami tabel? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy żadna tabela prezentujące dane nie jest stworzone „ręcznie” (np. liniami, czy znakami w edytorze tekstu), a nie za pomocą znaczników tabeli.</p>
	<p>Czy na stronie nie ma słów pisanych literami oddzielonymi spacjami? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy w żadnym miejscu litery w słowie nie jest rozstrzelone za pomocą spacji.</p>
	<p>Czy po wyłączeniu stylów CSS informacje na stronie są czytelne? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyłącz style CSS na stronie. 2. Sprawdź, czy wszystkie informacje są nadal dostępne, czytelne i mają logiczną kolejność.
	<p>Czy dokumenty do pobrania są dostępne cyfrowo? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są dokumenty do pobrania. 2. Jeśli tak, pobierz i przejrzyj te dokumenty pod kątem dostępności cyfrowej. 3. W pierwszej kolejności sprawdź czy dokumenty nie mają formy skanów (bez rozpoznania czcionek). 4. W dokładnym przeglądzie pomocne są narzędzia automatyczne np.: <ol style="list-style-type: none"> a. w programach pakietu MS Office (od wersji 2010) – Inspektor dostępności, b. w programie Adobe Acrobat – narzędzie „Pełne sprawdzenie dostępności”, c. program PDF Accessibility Checker do testowania plików w formacie PDF.

		5. Jeśli pliki nie są dostępne cyfrowo, sprawdź, czy na stronie, z której można je pobrać jest dla nich dostępna cyfrowo alternatywa (np. treść dokumentu jest w artykule, pod którym jest plik do pobrania tego dokumentu).
1.3.3.	Czy na stronie jest informacja przekazywana jedynie poprzez użycie pozycji lub formy? poziom 😊	Sprawdź, czy na stronie jest informacja odnosząca się do pozycji lub formy elementu np. „Kliknij przycisk w prawym górnym rogu, żeby zamknąć okno”, „Wybierz trójkąt, żeby przejść dalej” itp.
1.3.4.	Czy z treści strony można korzystać bez względu na orientację ekranu (pionowa/pozioma)? poziom 😊	1. Na smartfonie lub tablecie wyświetl badane strony. 2. Sprawdź, czy zawartość strony jest ta sama bez względu czy trzymasz ekran w poziomie czy w pionie.
1.3.5.	Czy funkcja autouzupelnianie pola formularza działa poprawnie? poziom 😊😊	1. Sprawdź, czy tam gdzie to możliwe, pola formularza mają dodaną funkcję autouzupelniania. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy funkcja ta działa prawidłowo.
1.4.1.	Czy na stronie jest informacja przekazywana jedynie za pomocą koloru? poziom 😊	1. Sprawdź, czy na stronie jest informacja przekazywana kolorem np. kolorowy wykres, podświetlanie na czerwono ramek w formularzu, który jest błędnie wypełniony. 2. Sprawdź, czy obok takiej informacji jest także informacja tekstowa, która umożliwi jej zrozumienie np. osobom z zaburzeniami widzenia barw.
	Czy na stronie jest instrukcja odnosząca się do koloru elementu? poziom 😊	Sprawdź, czy na stronie jest instrukcja odnosząca się do kolorów np. „Kliknij w niebieski przycisk”, „Pole oznaczone na czerwono zawiera błędne informacje” itp.
	Czy selektor CSS outline wyłącza fokus? poziom 😊😊	Sprawdź, czy selektor CSS outline nie ma wartości „0” wyłączającej widoczność fokusu klawiatury.
	Czy linki są spójnie wyróżniane wizualnie? poziom 😊😊	1. Sprawdź, czy na stronie zmieniony jest domyślny wygląd linków tekstowych (ciemnoniebieskie, podkreślone). 2. Jeśli tak, to sprawdź: a. czy linki wyróżnione są zarówno kolorem jak i formatowanie (np. podkreślenie) lub b. czy linki wyróżnione tylko kolorem odróżniają się wystarczająco od otaczającego je tekstu (kontrast minimalny 3:1),

		<p>c. czy linki zachowują odpowiedni kontrast do tła (patrz, czy kontrast tekstu w stosunku do tła wynosi co najmniej 4,5:1?).</p> <ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy linki na wszystkich stronach wyglądają tak samo. Sprawdź, czy linki są nadal dobrze wyróżnione po oznaczeniu ich klawiaturą (fokus) i kursorem myszy (hover).
1.4.2.	<p>Czy jest automatycznie uruchamiany dźwięk, którego nie da się zatrzymać? (pytanie kluczowe) poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie uruchamia się automatycznie dźwięk, który trwa dłużej niż 3 sekundy. Sprawdź, czy jest możliwość zatrzymania tego dźwięku (np. przycisk wyłącz).
	<p>Czy są na stronie znaczniki <blink>, <bgsound> lub <marquee>? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy w kodzie HTML badanych stron nie ma znaczników <blink>, <bgsound> lub <marquee>.</p>
1.4.3.	<p>Czy kolor elementu i kolor jego tła są zawsze wspólnie definiowane w arkuszu styków? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy gdy w CSS zdefiniowany jest kolor elementu, to zdefiniowany jest również kolor tła dla tego elementu (i odwrotnie).</p>
	<p>Czy kontrast tekstu w stosunku do tła wynosi co najmniej 4,5:1? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> Do badania użyj dowolnego analizatora kontrastu (np. w dodatku WAVE, Color Contrast Analyser). Sprawdź, czy kontrast tekstu do tła wynosi co najmniej 4,5:1 lub w przypadku tekstu większego niż 150% wielkości podstawowej tekstu na stronie, kontrast wynosi co najmniej 3:1.
1.4.4.	<p>Czy po powiększeniu widoku strony do 200% widać całość informacji ze strony? poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> Powiększ widok badanej strony do 200% (np. trzymając wciśnięty klawisz CTRL wciśnij kilkakrotnie przycisk „+”). W pasku przeglądarki będzie widoczna informacja, o ile procent widok jest powiększony. Uwaga: nie chodzi tu o powiększenie samych czcionek, ale całego widoku strony. Sprawdź, czy cała zawartość strony jest widoczna, bez konieczności przewijania treści w poziomie. Sprawdź, czy żadne treści nie zachodzą na siebie lub czy nie zniknęły.
	<p>Czy rozmiar czcionek w elementach formularzy jest określany tylko w jednostkach względnych? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy rozmiary czcionek w formularzach (input, textarea, select, buton) są definiowane w CSS za pomocą jednostek względnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pt (punkt), – pc (pica), – px (pixel),

		<ul style="list-style-type: none"> - cm (centymetr), - mm (millimetr), - in (cal).
1.4.5.	<p>Czy element <code></code> przekazujący informacje ma poprawnie sformułowany atrybut <code><alt></code>? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest element graficzny <code></code>, który obrazem przekazuje informacje (a nie jest wyłącznie dekoracyjny), 2. Sprawdź, czy każdy taki element ma atrybut <code><alt></code> z odpowiednią treścią opisującą jego wygląd lub funkcję (w przypadku linków graficznych). 3. Sprawdź, czy na stronie jest tekst w formie grafiki <code></code>. Jeśli tak, sprawdź, czy jego opis alternatywny ma dokładnie tę samą treść co ten graficzny tekst.
	<p>Czy kolor elementu i kolor jego tła są zawsze wspólnie definiowane w arkuszu styków? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy gdy w CSS zdefiniowany jest kolor elementu, to zdefiniowany jest również kolor tła dla tego elementu (i odwrotnie).</p>
	<p>Czy w kodzie strony są elementy HTML służące prezentacji? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy w kodzie HTML strony nie ma znaczników:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <code><basefont></code>, - <code><blink></code>, - <code><center></code>, - <code></code>, - <code><marquee></code>, - <code><s></code>, - <code><strike></code>, - <code><tt></code>, - <code><u></code>, - <code><align></code>, - <code><alink></code>, - <code><background></code>, - <code><basefont></code>, - <code><bgcolor></code>, - <code><border></code>, - <code><color></code>, - <code><link></code>, - <code><text></code>, - <code><vlink></code>.
1.4.6.	<p>Czy mniejsza szerokość lub wysokość widoku strony nie ogranicza treści ani funkcji i nie wymaga przesuwania widoku strony w poziomie? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyświetl stronę (na urządzeniu mobilnym lub w symulatorze takiego widoku na komputerze) w trybie pionowym o szerokości 320 pikseli. 2. Sprawdź, czy w tym układzie żadna treść ani funkcja na stronie nie znika i czy nie musisz używać do przewijania treści suwaka poziomego.

		<ol style="list-style-type: none"> Wyświetl stronę (na urządzeniu mobilnym lub w symulatorze takiego widoku na komputerze) w trybie poziomym o wysokości 256 pikseli. Sprawdź, czy w tym układzie żadna treść ani funkcja na stronie nie znika i czy nie musisz używać do przewijania treści suwaka poziomego.
1.4.7.	Czy kontrast elementów interfejsu i grafik pozwalających na zrozumienie treści lub niosących ważne informacje w stosunku do tła wynosi co najmniej 3:1? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Do badania użyj dowolnego analizatora kontrastu (np. w dodatku WAVE, Color Contrast Analyser). Sprawdź, czy kontrast elementów interfejsu (np. ramek pól formularza) i grafik pozwalających zrozumieć treści lub niosących ważne informacje (np. symbol wskazujący pole obowiązkowe formularza, ikoniczne przyciski w widoku mobilnym) do tła wynosi co najmniej 3:1.
1.4.8.	Czy ustawienie odstępów pomiędzy liniami, akapitami, znakami i wyrazami powoduje utratę czytelności? poziom 😊😊	<p>Sprawdź, czy:</p> <ul style="list-style-type: none"> powiększenie odstępów między liniami (line-height) do 1,5 wielkości czcionki, powiększenie odstępów między paragrafami do dwukrotności wielkości czcionki, powiększenie odstępów między literami (letter-spacing) do 0,12 wielkości czcionki, powiększenie odstępów między słowami (word-spacing) do 0,16 wielkości czcionki nie pogarsza czytelności tekstu.
1.4.9.	Czy dodatkowe informacje, pojawiające się, gdy kursor przemieszcza się nad elementem interfejsu lub gdy element interfejsu przyjmuje fokus, mogą być w pełni kontrolowane przez użytkownika? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie są dodatkowe informacje lub elementy, które pojawiają się, gdy: <ul style="list-style-type: none"> kursor myszy przemieszcza się nad elementem aktywnym (np. linkiem, przyciskiem, polem formularza), gdy ten element przyjmuje fokus i zasłaniają lub przykrywają istotne elementy interfejsu. Sprawdź, czy ta dodatkowa zawartość może być ukryta bez przemieszczania fokusu i kursora. Sprawdź, czy nad dodatkową zawartością można przesunąć wskaźnik myszy bez spowodowania jej zniknięcia. Sprawdź, czy dodatkowa zawartość: <ul style="list-style-type: none"> jest widoczna tak długo, jak długo fokus lub wskaźnik myszy pozostaje nad elementem aktywnym, jest widoczna do momentu, gdy użytkownik uruchomi działanie mające na celu ukrycie jej

		<p>bez przemieszczania fokusu ani wskaźnika myszy,</p> <p>– jest widoczna tak długo, jak jest to zasadne.</p>
Zasada FUNKCJONALNOŚCI		
2.1.1.	Czy wszystkie elementy aktywne w serwisie są dostępne za pomocą klawiatury? (pytanie kluczowe) poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> Użyj do nawigacji samej klawiatury i klawiszy: <ul style="list-style-type: none"> – TAB (idź do przodu), – Shift+TAB (idź do tyłu), – Enter (wybierz), – Esc (wyjdź/zamknij), – Spacja (oznacz/rozwiń w np. pola rozwijane, listy rozwijane), – strzałki „góra” i „dół” (przechodzenie po elementach listy rozwijanej). Sprawdź, czy wszystkie działania, które można wykonać na danej stronie myszką, można wykonać też samą klawiaturą i wymienionymi przyciskami. Sprawdź w ten sposób wszystkie linki, przyciski, listy linków, listy rozwijalne, pola formularzy, odtwarzacze multimedialnych. Zwróć uwagę na funkcje dodatkowe np. chat, linki udostępnienia treści w mediach społecznościowych, mapy z klikalnymi obszarami itp.
	Czy przy odtwarzaczu multimedialnym niedostępnym za pomocą klawiatury jest tekstowa alternatywa multimedialnych? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, tylko jeśli na stronie jest odtwarzacz, którego nie można obsłużyć samą klawiaturą. Sprawdź, czy obok takiego niedostępnego odtwarzacza jest tekstowa alternatywa multimedialnych (np. pełna treść opisana w artykule lub w dokumencie do pobrania).
	Czy elementy HTML służące do uruchomienia akcji są poprawnie użyte? poziom ☺☺	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie jest element, który po kliknięciu myszką lub przejściu fokusu powoduje uruchomienie akcji (np. wyświetlenie informacji, zatwierdzenie formularza, przejście do innej strony, otwarcie nowego okna, generowanie treści itp.). Jeśli tak, sprawdź, czy jest to jeden z elementów z listy: <ul style="list-style-type: none"> – <a>, – <area>, – <button lub input type button>, – <submit>, – <reset>, – <file>, – <image>,

		<ul style="list-style-type: none"> - <password>, - <radio>, - <checkbox>, - <select>. <p>3. Jeśli nie, sprawdź, czy jest inna możliwość uruchomienia akcji za pomocą jednego z elementów z listy.</p>
	<p>Czy atrybuty zarządzania zdarzeniami myszki mają swój odpowiednik dla klawiatury i na odwrót? poziom 😊😊😊</p>	<p>1. Sprawdź wszystkie elementy strony, które mogą otrzymać fokus, które mają atrybuty zarządzania zdarzeniami lub kod javascript służący do zarządzania tymi zdarzeniami:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <onclick>, - <onkeypress>, - <onmousedown>, - <onmouseup>, - <onmouseover>, - <onmouseout>, - <onfocus>, - <onblur>, - <onkeydown>, - <onkeyup>, - kod javascript pełniący rolę któregośkolwiek z powyższych. <p>2. Sprawdź, czy wymienione powyżej atrybuty występuje zawsze w parze tak, aby każde zdarzenie było możliwe do obsłużenia zarówno myszką jak i klawiaturą bądź czy istnieje dostępna inna alternatywa.</p>
	<p>Czy ramka fokusa jest usuwana za pomocą skryptu? poziom 😊😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy na stronie jest kod javascript, który powoduje usunięcia ramki fokusa z elementów aktywnych.</p>
2.1.3.	<p>Czy użytkownik może zarządzać jednoliterowymi skrótami klawiszowymi? poziom 😊😊</p>	<p>1. Sprawdź, czy na stronie jest zastosowany jednoliterowy skrót klawiszowy.</p> <p>2. Jeśli tak, sprawdź, czy możliwe jest jedno z poniższych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyłączenie skrótu, - zmiana skrótu na inny, - w przypadku skrótu związanego z aktywnym elementem interfejsu, skrót działa, tylko gdy fokus jest na tym elemencie.
2.2.1.	<p>Czy jest na stronie pułapka klawiaturowa? (pytanie kluczowe) poziom 😊</p>	<p>1. Wykonaj badanie jak w poprzednim pytaniu.</p> <p>2. Sprawdź, czy możesz swobodnie przejść po wszystkich elementach strony, po czym wracasz do paska adresu przeglądarki.</p>

	<p>Czy są migające lub poruszające się elementy, których nie da się zatrzymać? poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy migające lub poruszające się, których miganie lub ruch nie są niezbędne dla zrozumienia informacji. 2. Sprawdź, czy ich miganie lub ruch można zatrzymać i ponownie uruchomić lub czy mignięcia są rzadziej niż raz na 5 sekund lub czy takie element można ukryć i ponownie wyświetlić.
	<p>Czy są na stronie znaczniki <blink>, <bgsound> lub <marquee>? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy w kodzie HTML badanych stron nie ma znaczników <blink>, <bgsound> lub <marquee>.</p>
	<p>Czy jest mechanizm automatycznie odświeżający stronę? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy strona lub jej elementy są automatycznie odświeżane. 2. Jeśli tak, upewnij się, że jest to absolutnie konieczne dla zrozumienia informacji lub funkcjonalności. 3. Sprawdź, czy użytkownik może zatrzymać i uruchomić to odświeżanie lub zmienić przedział czasowy pomiędzy odświeżeniami do ponad 20 godzin.
2.2.2.	<p>Czy są migające lub poruszające się elementy, których nie da się zatrzymać? poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy migające lub poruszające się, których miganie lub ruch nie są niezbędne dla zrozumienia informacji. 2. Sprawdź, czy ich miganie lub ruch da się zatrzymać i ponownie uruchomić lub czy mignięcia są rzadziej niż raz na 5 sekund lub czy takie element można ukryć i ponownie wyświetlić.
	<p>Czy są na stronie znaczniki <blink>, <bgsound> lub <marquee>? poziom 😊😊</p>	<p>Sprawdź, czy w kodzie HTML badanych stron nie ma znaczników <blink>, <bgsound> lub <marquee>.</p>
	<p>Czy jest mechanizm automatycznie odświeżający stronę? poziom 😊😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy strona lub jej elementy są automatycznie odświeżane. 2. Jeśli tak, upewnij się że jest to absolutnie konieczne dla zrozumienia informacji lub funkcjonalności. 3. Sprawdź, czy użytkownik może zatrzymać i uruchomić to odświeżanie lub zmienić przedział czasowy pomiędzy odświeżeniami do ponad 20 godzin.
2.3.1.	<p>Czy są elementy, które szybko błyskają na czerwono lub gwałtownie zmieniają jasność? (pytanie kluczowe) poziom 😊</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy jakiś element strony nie błyska na czerwono. Jeśli tak, policz, ile jest takich błysków w ciągu sekundy. 2. Zobacz, czy jest na stronie obszar, który podlega gwałtownym zmianom jasności. Jeśli tak, oceń, czy zajmuje on więcej niż 25% obszaru strony.

2.4.1.	Czy na każdej stronie jest nagłówek <h1>? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest poprawnie umieszczony nagłówek <h1>, który opisuje/tytułuje zawartość danej strony. 2. Sprawdź, czy na stronie nie ma więcej nagłówków <h1> - jest to dopuszczalne, tylko gdy na jednej stronie są całkowicie odrębne, niepowiązane ze sobą hierarchicznie i logiczne bloki treści.
	Czy ramki na stronie mają tytuły? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy w kodzie strony są znaczniki frame lub iframe. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy z nich ma poprawnie sformułowany atrybut „title” opisujący zawartość prezentowaną w ramce.
	Czy linki menu są zgrupowane w kodzie w listę? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, linki poszczególnych menu (głównego, do mediów społecznościowych itp.) są zgrupowane w kodzie w listach oznaczonych unikalnym id. 2. Sprawdź, czy takie listy elementów nie mieszają się ze sobą i nie zawierają zbędnych elementów.
	Czy są linki do omijania powtarzających się bloków i czy działają one spójnie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest co najmniej jeden link pozwalający przejść szybko do treści głównej strony (korzystając z kotwicy do unikatowego id w odpowiednim znaczniku). Link ten najczęściej ma treść „Przejdź do treści” lub „Przejdź do treści głównej” i pozwala pominąć całą część nawigacyjną strony. 2. Sprawdź, czy są inne działające analogicznie linki prowadzące do kotwic np. do menu. 3. Sprawdź, czy link (linki) jest spójnie użyty i działa poprawnie na wszystkich badanych podstronach serwisu. 4. Sprawdź, czy na wszystkich stronach kolejność rozmieszczenia tych linków w kodzie HTML jest taka sama.
2.4.2.	Czy są tytuły stron i czy mają poprawną strukturę? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tytuł strony pojawia się na zakładce w przeglądarce. Zazwyczaj pokazuje się w całości w formie „dymka”, gdy najedziesz na daną zakładkę przeglądarki kursorem myszki. 2. Sprawdź, czy każda strona posiada unikalny tytuł, który opisuje jej zawartość (identyczny tytuł wszystkich lub wielu stron w jednym serwisie to błąd). 3. Sprawdź, czy informacje w tytule mają układ „od szczegółu do ogółu” – od informacji

		o zawartości szczegółowej danej strony do nazwy serwisu/właściciela serwisu (np. „Kontakt – Urząd Miasta w Wiliczu” lub „Kontakt – um.wilicz.pl”)
2.4.3.	Czy nawigacja za pomocą klawiatury jest logiczna i zgodna z wyglądem strony? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> Przejdź po badanych stronach za pomocą samej klawiatury. Sprawdź, czy fokus klawiatury porusza się w logicznej kolejności, spójnej z układem wizualnym treści (najczęściej od góry do dołu, od lewej do prawej).
	Czy po wyłączeniu stylów CSS informacje na stronie są czytelne? poziom ☺☺	<ol style="list-style-type: none"> Wyłącz style CSS na stronie. Sprawdź, czy wszystkie informacje są nadal dostępne, czytelne i mają logiczną kolejność.
	Czy treść dynamicznie generowana przez skrypt pojawia się bezpośrednio po elemencie powodującym ją? poziom ☺☺☺	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie są zmiany strony lub jej treści wywołane przez kod javascript uruchamiany działaniem użytkownika. Jeśli tak, sprawdź, czy ta zmiana znajduje się w kodzie strony bezpośrednio za elementem, który spowodował jej powstanie.
2.4.4.	Czy jest ostrzeżenie przed otwarciem nowego okna/zakładki w przeglądarce? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy w przypadku, gdy po kliknięciu w któryś z elementów otwiera się nowe okno lub nowa zakładka przeglądarki. Jeśli tak, to sprawdź, czy bezpośrednio obok, wewnątrz, w wartości atrybutu „title” elementu albo w inny sposób dostępna jest informacja o otwarciu nowego okna/zakładki przeglądarki (np. „Link otwiera się w nowym oknie przeglądarki”).
	Czy na stronie jest mechanizm otwierający nowe okno bez udziału użytkownika? poziom ☺	Sprawdź, czy nie ma sytuacji, że przy nawigacji klawiaturą i bez wciśnięcia ENTER oraz przy nawigacji myszką i bez kliknięcia jej przycisku, wyświetla się nowe okno z treścią.
	Czy w link do dokumentu do pobrania ma informacje o jego formacie, rozmiarze i języku? poziom ☺	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy link do dokumentu do pobrania ma w swojej treści informację o formacie i rozmiarze dokumentu, a także, jeśli to konieczne, o jego języku. Przykładowy wygląd linku prowadzącego do dokumentu do pobrania: Nazwa dokumentu (100 KB, PDF). Jeśli nie, sprawdź, czy takie informacje nie są podane w innym sposób, bezpośrednio obok tego linku.
	Czy są powtarzające się treści/wartości powodujące efekt jąkania się czytnika ekranu? poziom ☺☺	<ol style="list-style-type: none"> Do badania użyj czytnika ekranu np. NVDA lub samodzielnie przeanalizuj kod HTML badanej strony.

		<p>2. Sprawdź, czy na badanej stronie nie ma sytuacji, gdzie ta sama treść/ wartość danego elementu jest podana (odczytywana przez czytnik) dwa lub więcej razy. Najczęściej wynika to:</p> <ol style="list-style-type: none"> powtórzenia tej samej treści opisu alternatywnego i atrybutu <title> w linku graficznych, powtórzenie treści linku tekstowego w atrybucie <title> tego linku, powtórzenia etykiety pola/przycisku formularza w etykiecie i np. za pomocą dodatkowej etykiety ARIA, powtórzenia treści z toolbaru/infobaru w dodatkowej ukrytej treści połączonej z tym toolbarem/infobarem przez ARIA.
	Czy na stronie są puste linki? poziom 😊😊	Sprawdź, czy na badanych stronach są linki, które nie mają żadnej zawartości pomiędzy znacznikami <a> i .
	Czy funkcja linków o tej samej treści jest spójna w całym serwisie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na wszystkich badanych stronach są linki o takiej samej treści. Jeśli tak, sprawdź, czy zawsze mają tę samą funkcję lub prowadzą do tego samego celu.
	Czy cel i działanie linku są łatwe do zrozumienia? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy treści linków na stronie są łatwe do zrozumienia samodzielnie lub ze wsparciem treści z atrybutu <title> lub innej treści otaczającej link. Zwróć uwagę na linki typu „czytaj więcej”, „pobierz” itp. Linki te są trudne do użycia przez osoby niewidome, bo ich treść nie wskazuje precyzyjnie do czego prowadzą – sprawdź, czy te linki są uzupełnione o treść wyjaśniającą (może być ukryta wizualnie, ale musi być dostępna dla czytników ekranu).
2.4.5.	Czy jest na stronie mapa strony lub wyszukiwarka? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na badanych stronach jest link do mapy strony. Jeśli tak, sprawdź, czy są w niej linki do wszystkich stron serwisu i czy linki te działają (prowadzą do odpowiednich stron). Sprawdź, czy na badanych stronach jest wyszukiwarka lub link do formularza wyszukiwarka. Jeśli tak, wpisz przykładowe słowo i sprawdź, czy wyszukiwarka działa.
	Czy wygląd i działanie menu jest takie same na wszystkich stronach? poziom 😊	Sprawdź, czy na wszystkich badanych stronach menu wygląda i działa tak samo.

2.4.6.	Czy nagłówki są zdefiniowane w kodzie strony w odpowiedniej kolejności? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nagłówki mają logicznie oddawać strukturę dokumentu. Muszą być ułożone w kolejności od najwyższego (h1) do najniższego, bez żadnych „dziur” w układzie logicznym (po nagłówku <h1> musi być <h2>, a nie <h4>). 2. Sprawdź, czy na stronie nie ma treści, które tylko wizualnie są nagłówkami, a w kodzie nie mają znacznika <h...> na odpowiednim poziomie. 3. Sprawdź, czy na stronie są elementy oznaczone niepotrzebnie w kodzie jako nagłówki. 4. Sprawdź, czy zachowana jest logiczna kolejność i ciągłość struktury nagłówkowej na stronie.
	Czy wszystkie pola formularzy są poprawnie, jednoznacznie zidentyfikowane? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy każde pole formularza ma unikalne na stronie <id>. 2. Sprawdź, czy każde pole formularza ma opis swojego przeznaczenia w atrybucie <title> lub etykietcie <label>. 3. Sprawdź, czy atrybut <title> lub etykieta <label> są odpowiednio połączone z polem w kodzie HTML.
2.4.7.	Czy widać, który element jest aktywny przy nawigacji klawiaturą? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wciśnij wielokrotnie przycisk TAB i przejdź w ten sposób po wszystkich aktywnych elementach strony. 2. Każdy element, na który wejdiesz w ten sposób powinien się wyróżnić (np. dodatkową ramką, zmianą koloru) - to wyróżnienie to tzw. fokus. 3. Sprawdź, czy widzisz takie wyróżnienie na aktywnych elementach strony.
	Czy selektor CSS outline wyłącza fokus? poziom 😊😊	Sprawdź, czy selektor CSS outline nie ma wartości „0” wyłączającej widoczność fokusu klawiatury.
	Czy ramka fokusa jest usuwana za pomocą skryptu? poziom 😊😊😊	Sprawdź, czy na stronie jest kod javascript, który powoduje usunięcia ramki fokusu z elementów aktywnych.
2.5.1.	Czy funkcja dostępna za pomocą gestu złożonego jest dostępna również za pomocą gestu prostego? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do badania użyj urządzenia z ekranem dotykowym np. smartfona. 2. Sprawdź, czy funkcjonalności dostępne za pomocą jednoczesnego ruchu lub dotknięcia ekranu kilkoma palcami można także wykonać dotykając jednego punktu na ekranie (np. przycisku).
2.5.2.	Czy można anulować działanie, którego uruchamia się poprzez gest punktowy lub wciśnięcie klawisza urządzenia wskazującego? poziom 😊😊	1. Sprawdź, czy na stronie jest działanie, które uruchamia się poprzez dotknięcia ekranu dotykowego lub wciśnięcia klawisza myszki.

		2. Sprawdź, czy przed zakończeniem gestu punktowego (przed podniesieniem palca lub zwolnieniem klawisza myszy) działanie może być anulowane.
2.5.3.	Czy widoczna etykieta jest zgodną z etykieta dostępną dla technologii asystujących? poziom 😊😊	Sprawdź, czy widoczna etykieta każdego komponentu ma taką samą treść, jak etykieta zgłaszana użytkownikom przez technologie asystujące (np. czytniki ekranu).
Zasada ZROZUMIAŁOŚCI		
3.1.1.	Czy każda strona ma poprawną deklarację języka? poziom 😊😊	Sprawdź, czy na stronie jest poprawnie sformułowana, odpowiadająca rzeczywistości deklaracja języka - w znaczniku <html> atrybut <lang> z odpowiednią wartością np. dla języka polskiego <html lang="pl-PL">.
	Czy dokumenty do pobrania są dostępne cyfrowo? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są dokumenty do pobrania. 2. Jeśli tak, pobierz i przejrzyj te dokumenty pod kątem dostępności cyfrowej. 3. W pierwszej kolejności sprawdź, czy dokumenty nie mają formy skanów (bez rozpoznania czcionek). 4. W dokładnym przeglądzie mogą Ci pomóc narzędzia automatyczne np.: <ol style="list-style-type: none"> a. w programach pakietu MS Office (od wersji 2010) – Inspektor dostępności, b. w programie Adobe Acrobat – narzędzie „Pełne sprawdzenie dostępności”, c. program PDF Accessibility Checker do testowania plików w formacie PDF. 5. Jeśli pliki nie są dostępne cyfrowo, sprawdź czy na stronie, z której można je pobrać, jest dla nich dostępna cyfrowo alternatywa (np. treść dokumentu jest w artykule, pod którym jest plik do pobrania tego dokumentu).
3.1.2.	Czy treści obcojęzyczne mają poprawnie zdefiniowany język? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są treści w innym języku niż główny język treści. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy mają one oddzielną, poprawną deklarację języka.
3.2.1.	Czy kontekst strony zmienia się po samym oznaczeniu elementu fokusem? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przejdź po stronie nawigując samą klawiaturą (TAB, Shift+TAB). 2. Sprawdź, czy oznaczenie fokusem jakiegoś elementu (np. wejście na pole tekstowe, przycisk), bez potwierdzenia wyboru Enterem/Spacją, nie powoduje zmian kontekstu

		strony (np. załadowania nowych treści, innego widoku itp.).
	Czy jest mechanizm automatycznie przekierowującego stronę do innego adresu? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy w kodzie strony są elementy powodujące jej automatyczne przekierowanie do innej strony czy innego adresu www (typu <code><meta http-equiv="refresh" content="5; URL=http://adres.pl/innastrona/"></code>). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy jest to absolutnie konieczne dla zrozumienia informacji lub dla konkretnej funkcjonalności lub czy użytkownik może dowolnie opóźnić, zatrzymać i uruchomić to działanie.
	Czy ramka fokusa jest usuwana za pomocą skryptu? poziom 😊😊😊	Sprawdź, czy na stronie jest kod javascript, który powoduje usunięcia ramki fokusa z elementów aktywnych.
3.2.2.	Czy kontekst strony zmienia się bez wyraźnego zatwierdzenia przez użytkownika lub bez uprzedzenia go o takiej zmianie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy stronie są elementy, których zachowanie może być zaskakujące dla użytkowników, bo działają one inaczej niż standardowo lub wywołują one zmiany, które są zaskakujące dla użytkownika. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy użytkownik jest wcześniej informowany o takim zachowaniu elementów.
	Czy są linki do omijania powtarzających się bloków i czy działają one spójnie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest co najmniej jeden link pozwalający przejść szybko do treści głównej strony (korzystając z kotwicy do unikatowego id w odpowiednim znaczniku). Link ten najczęściej ma treść „Przejdź do treści” lub „Przejdź do treści głównej” i pozwala pominąć całą część nawigacyjną strony. 2. Sprawdź, czy są inne działające analogicznie linki prowadzące do kotwic np. do menu. 3. Sprawdź, czy link (linki) jest spójnie użyty i działa poprawnie na wszystkich badanych podstronach serwisu. 4. Sprawdź, czy na wszystkich stronach kolejność rozmieszczenia tych linków w kodzie HTML jest taka sama.
3.2.3.	Czy wygląd i działanie menu jest takie same na wszystkich stronach? poziom 😊	Sprawdź, czy na wszystkich badanych stronach, menu wygląda i działa tak samo.
	Czy są powtarzające się treści/wartości powodujące efekt jąkania się czytnika ekranu? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Do badania użyj czytnika ekranu np. NVDA lub samodzielnie przeanalizuj kod HTML badanej strony. 2. Sprawdź, czy na badanej stronie nie ma sytuacji, gdzie ta sama treść/wartość danego elementu

		<p>jest podana (odczytywana przez czytnik) dwa lub więcej razy. Najczęściej wynika to:</p> <ol style="list-style-type: none"> powtórzenia tej samej treści opisu alternatywnego i atrybutu <title> w linku graficznych, powtórzenie treści linku tekstowego w atrybucie <title> tego linku, powtórzenia etykiety pola/przycisku formularza w etykiecie i np. za pomocą dodatkowej etykiety ARIA, powtórzenia treści z toolbaru/infobaru w dodatkowej ukrytej treści połączonej z tym toolbarem/infobarem przez ARIA.
	Czy funkcja linków o tej samej treści jest spójna w całym serwisie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na wszystkich badanych stronach są linki o takiej samej treści. Jeśli tak, sprawdź, czy zawsze mają tę samą funkcję lub prowadzą do tego samego celu.
3.2.4.	Czy są powtarzające się treści/wartości powodujące efekt jąkania się czytnika ekranu? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Do badania użyj czytnika ekranu np. NVDA lub samodzielnie przeanalizuj kod HTML badanej strony. Sprawdź, czy na badanej stronie nie ma sytuacji, gdzie ta sama treść/wartość danego elementu jest podana (odczytywana przez czytnik) dwa lub więcej razy. Najczęściej wynika to: <ol style="list-style-type: none"> powtórzenia tej samej treści opisu alternatywnego i atrybutu <title> w linku graficznych, powtórzenie treści linku tekstowego w atrybucie <title> tego linku, powtórzenia etykiety pola/przycisku formularza w etykiecie i np. za pomocą dodatkowej etykiety ARIA, powtórzenia treści z toolbaru/infobaru w dodatkowej ukrytej treści połączonej z tym toolbarem/infobarem przez ARIA.
	Czy funkcja linków o tej samej treści jest spójna w całym serwisie? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na wszystkich badanych stronach są linki o takiej samej treści. Jeśli tak, sprawdź, czy zawsze mają tę samą funkcję lub prowadzą do tego samego celu.
	Czy powtarzające się elementy graficzne mają zawsze taką samą alternatywę tekstową? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> Sprawdź, czy na stronie są powtarzające się elementy graficzne, które pełnią taką samą lub analogiczną funkcję.

		2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy z tych elementów ma taki sam jego opis alternatywny, etykietę lub atrybut <title>.
3.3.1.	Czy informacja o błędzie w formularzu jasno opisuje błąd, jest dostępna i zrozumiała dla wszystkich użytkowników? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są formularze. 2. Sprawdź, czy przy próbie wysłania (przejscia dalej) formularza bez żadnych danych pojawia się informacja o błędzie. 3. Sprawdź, czy po wpisaniu niepoprawnych danych do formularza, pojawia się informacja o błędzie. 4. Sprawdź, czy informacja o błędzie jest tekstowa, zrozumiała i podaje przyczynę błędu.
3.3.2.	Czy obok pól formularzy są etykiety mówiąco jasno, jakie dane wpisać w te pola? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są formularze. 2. Sprawdź, czy etykiety przypisane do pól formularzy są zrozumiałe i czy są tuż obok pól, których dotyczą.
	Czy wszystkie pola formularzy są poprawnie, jednoznacznie zidentyfikowane? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy każde pole formularza ma unikalne na stronie <id>. 2. Sprawdź, czy każde pole formularza ma opis swojego przeznaczenia w atrybucie <title> lub etykiecie <label>. 3. Sprawdź, czy atrybut <title> lub etykieta <label> dla odpowiednio połączone z polem w kodzie HTML.
	Czy pole formularza ma zrozumiałą informację o formacie danych do wprowadzenia i obowiązku wypełnienia pola? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są pola formularzy, które są obowiązkowe lub, w które trzeba wpisać dane w jeden określony sposób (np. data w formacie rrrr-mm-dd). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy informacje o tym są podane na początku formularza, w etykiecie pola lub w innym sposób, ale powiązany bezpośrednio z polem, do którego się odnoszą.
	Czy pola o podobnym znaczeniu są grupowane w formularzu za pomocą znaczników <fieldset> lub <optgroup>? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy w formularzy są pola o podobnej funkcji lub niosące informacje o podobnym charakterze (np. odpowiedzi w polach typu radio). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy są zgrupowane w znaczniku <fieldset> lub <optgroup> (w przypadku elementów <option>).
	Czy do pól zgrupowanych przez <fieldset> dodany jest także opis grupy w znaczniku <legend>? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są pola zgrupowane przez znacznik <fieldset>. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy do każdej takiej grupy dodany jest także znacznik <legend> wyjaśniający jej zawartość.

3.3.3.	Czy przy błędnie wypełnionych polach pojawia się podpowiedź, jak poprawnie wpisać w nie dane? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są formularze. 2. Sprawdź, czy w komunikatach o błędach są jednoznaczne rady, jak poprawnie wpisywać dane do pól formularza. Zwróć uwagę, czy przy polach, które trzeba wypełnić w określonym formacie, jest o tym informacja (np. „datę wpisz w formacie dd-mm-rrrr. dd oznaczając dzień, mm oznaczając miesiąc (jednocyfrowy numer miesiąca poprzedź zerem, rok (rrrr) zapisz w formie czterocyfrowej, np. „2019”, „numer PESEL powinien zawierać 11 cyfr, a wpisanych zostało tylko 10”).
3.3.4.	Czy w formularzu, związanym ze zobowiązaniami prawnymi lub finansowymi, można zweryfikować i poprawić dane przed ich wysłaniem? poziom 😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest taki formularz (np. związany z zakupem, składaniem oświadczenia). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy możesz: <ul style="list-style-type: none"> – sprawdzić i poprawić lub usunąć dane przed ich ostatecznym wysłaniem, – odpowiedzieć na ewentualne „Żądanie potwierdzenia wysłania formularza”, – odzyskać dane po ich usunięciu (chyba, że ich ostateczne usunięcie było jednoznacznie potwierdzone).
Zasada KOMPATYBILNOŚCI		
4.1.1.	Czy na stronie są błędy walidacji lub przestarzałe, nieużywane elementy HTML? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź badane strony walidatorem W3C. 2. Sprawdź, czy walidator nie znalazł żadnego błędu lub przestarzałych, niewspieranych już znaczników i atrybutów.
	Czy deklaracja DTD jest poprawnie sformułowana w kodzie strony? poziom 😊😊	Sprawdź, czy każda badana strona ma poprawną deklarację typu dokumentu DTD, zgodną z kodem HTML strony.
4.1.2.	Czy elementy HTML służące do uruchomienia akcji są poprawnie użyte? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie jest element, który po kliknięciu myszką lub przejściu fokusu powoduje uruchomienie akcji (np. wyświetlenie informacji, zatwierdzenie formularza, przejście do innej strony, otwarcie nowego okna, generowanie treści itp.). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy jest to jeden z elementów z listy: <ul style="list-style-type: none"> – <a>, – <area>, – <button> lub <input type button>, – <submit>, – <reset>, – <file>,

		<ul style="list-style-type: none"> - <image>, - <password>, - <radio>, - <checkbox>, - <select>. <p>3. Jeśli nie, sprawdź, czy jest inna możliwość uruchomienia akcji za pomocą jednego z elementów z listy.</p>
	Czy ramki na stronie mają tytuły? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy w kodzie strony są znaczniki frame lub iframe. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy każdy z nich ma poprawnie sformułowany atrybut „title” opisujący zawartość prezentowaną w ramce.
	Czy wszystkie pola formularzy są poprawnie, jednoznacznie zidentyfikowane? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy każde pole formularza ma unikalne na stronie <id>. 2. Sprawdź, czy każde pole formularza ma opis swojego przeznaczenia w atrybucie <title> lub etykietcie <label>. 3. Sprawdź, czy atrybut <title> lub etykieta <label> dla odpowiednio połączone z polem w kodzie HTML.
	Czy na stronie są błędy walidacji lub przestarzałe, nieużywane elementy HTML? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź badane strony walidatorem W3C. 2. Sprawdź, czy walidator nie znalazł żadnego błędu lub przestarzałych, niewspieranych już znaczników i atrybutów.
	Czy dokumenty do pobrania są dostępne cyfrowo? poziom 😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są dokumenty do pobrania. 2. Jeśli tak, pobierz i przejrzyj te dokumenty pod kątem dostępności cyfrowej. 3. W pierwszej kolejności sprawdź, czy dokumenty nie mają formy skanów (bez rozpoznania czcionek). 4. W dokładnym przeglądzie pomocne mogą być narzędzia automatyczne np.: <ol style="list-style-type: none"> a. w programach pakietu MS Office (od wersji 2010) – Inspektor dostępności, b. w programie Adobe Acrobat – narzędzie „Pełne sprawdzenie dostępności”, c. program PDF Accessibility Checker do testowania plików w formacie PDF. 5. Jeśli pliki nie są dostępne cyfrowo, sprawdź, czy na stronie, z której można je pobrać jest dla nich dostępna cyfrowo alternatywa (np. treść

		dokumentu jest w artykule, pod którym jest plik do pobrania tego dokumentu).
	Czy skrypty lub elementy programowalne w inny sposób są w dostępne dla technologii asystujących? poziom 😊😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są elementy: <ul style="list-style-type: none"> – <object>, – <embed>, – <aplet>, – kod javascript generujący którykolwiek z powyższych elementów. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy są one w pełni dostępne dla technologii asystujących np. czytników ekranu i programów zmieniających układ kontrastu. 3. Jeśli w tych elementach niezbędna jest transkrypcję tekstową, sprawdź, czy jest dodana.
	Czy gdy skrypt zmienia zawartość nietekstową na stronie, zmienia również dla niej alternatywę? poziom 😊😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy są na stronie skrypty, które zmieniają zawartość nietekstową strony. 2. Jeśli tak, sprawdź, czy skrypty zmienia także alternatywę tekstową dla tej zawartości (jeśli jest to niezbędne).
	Czy wszystkie elementy generowane dynamicznie są dostępne dla technologii asystujących? poziom 😊😊😊	Sprawdź, czy elementy generowane dynamicznie (przez skrypt) są dostępne przez technologie asystujące (np. czytniki ekranu).
4.1.3.	Czy komunikaty o statusie lub błędach są dostępne dla technologii wspomagających bez konieczności przemieszczania fokusa? poziom 😊😊😊	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprawdź, czy na stronie są komunikaty o statusie lub błędach (np. o postępie jakichś działań odbywających się w tle, o błędnie wpisanych danych). 2. Jeśli tak, sprawdź, czy nawigując czytnikiem ekranu lub samą klawiaturą informacje te są przekazywane automatycznie, bez konieczności oznaczenia ich fokusem.